

NYA NY-MAN

NT 1

**Miniräknare • Studieplanen
Fysik • Geometri •
Tillämpningar Teknik •
Tillämpningar Naturvetenskap**

24-27966 Matematik för gymnasieskolan NT 1 37:30
24-29026 Övningsbok NT 1 19:20
f-priser exkl. moms

SE 1

**Miniräknare • Vardagsgeometri •
Tillämpningar Ekonomi •
Tillämpningar Samhällsvetenskap •
Tillämpningar Naturkunskap**

24-29246 Matematik för gymnasieskolan SE 1
utk. maj -79
24-29247 Övningsbok SE 1 utk. juni -79

 ESSELTE STUDIUM

Norra regionen Ö. Rådhusgatan 6 ☎ Ö. Rådhusgatan 6, 902 46 UMEÅ ☎ 090/13 70 00
Östra regionen Drottninggatan 108 ☎ 112 85 STOCKHOLM ☎ 08/52 06 60
Västra regionen Karl Gustavsgatan 13 ☎ Fack, 400 10 GÖTEBORG 3 ☎ 031/17 99 30
Södra regionen Torggatan 4 ☎ Box 4086, 203 11 MALMÖ 4 ☎ 040/770 70

UHÄ om läroplansförslaget:

Det brister i analysen

SÖ:s förslag till ny läroplan måste bearbetas och revideras ordentligt innan det kan läggas till grund för en proposition. Tillvalssystemet bör exempelvis göras om.

Det säger UHÄ i sitt yttrande över läroplansförslaget. Man framhåller bl a att effekten av förslaget blir att matematik och no-ämnen får en svagare ställning. Ändå innebär direktiven att man borde förstärka de naturvetenskapliga ämnena på grundskolan. UHÄ ser också med oro på att undervisningstiden för den grundläggande språkundervisningen successivt har minskat i den svenska skolan.

☐☐ En utförligt redovisad grundsyn och en analys och värdering av den framtida samhällsutvecklingen borde ha gjorts, påpekar UHÄ. En sådan är av vital betydelse för den obligatoriska skolans utformning.

En ny läroplan måste ha en högre konkretionsnivå även i sina allmänna delar än vad SÖ åstadkommit.

Samtidigt som den gällande läroplanen infördes påbörjades arbetet med Läroplansuppföljning för grundskolan (LUG). Men i läroplansförslaget framgår inte något om genomförda utvärderingar, vilka praktiska erfarenheter man samlat och vilka slutsatser för läroplansarbetet man dragit i samband med LUG.

Det nya läroplansarbetet borde ha stötts av en noggrann problemanalys med utgångspunkt i modern forskning och vunna erfarenheter, framhåller UHÄ.

Huvuduppgiften för grundskolan måste förbli att meddela eleverna kunskaper och färdigheter. Den saken måste alltid understrykas när man diskuterar utformningen av en läroplan. Denna självfallna huvudpunkt borde enligt UHÄ:s uppfattning ha understrukits starkare i SÖ-förslaget.

Minska detaljregleringen

UHÄ tycker det är bra att SÖ förordar en utveckling av det lokala ansvaret. I dag finns nämligen en spänning mellan den konkreta skrivningen i läroplanens råd och anvisningar och de abstraktioner som präglar beskrivningen av skolans mål. Denna spänning upplevs av många lärare som frustrerande när de

möter vardagslivets problem.

Men det finns också andra faktorer som bidrar till skolsystemets stelhet. Skolan är detaljreglerad som få andra områden inom den offentliga sektorn. Det är särskilt olyckligt eftersom skolans uppgifter i hög grad skall präglas av initiativ, experimentlust och mänsklig dynamik. Både arbete och lärartjänster regleras i dag hårt, ofta in i minsta detalj. Man måste låta decentraliseringsarbetet omfatta också sådana funktioner som inte påverkas av läroplanens styrning, anser UHÄ.

Decentraliseringsarbetet måste ske stegvis och föregås av analys. Man måste också ta hänsyn till att en decentralisering ofta kräver en ökning av resurserna.

SÖ har föreslagit en rad åtgärder för att öka undervisningens anknytning till verkligheten. UHÄ instämmer i att det finns ett starkt behov av arbetslivsanknytning men framhåller att det borde gjorts en ingående analys av dennas inriktning och omfattning.

Grundskolereformen, som måste ses som en omfattande social reform, har tyvärr inte hindrat utslagningen av människor – en process som startar i tidig levnadsålder. Debatten har ju till och med ifrågasatt om inte grundskolan bidragit till att vissa grupper fått en allt svagare ställning. Mot den bakgrunden anser UHÄ att det är oförklarligt att man inte i översynsarbetet lagt större vikt vid att diskutera dessa problem och hur skolan skall kunna motverka dem.

Ge lärarna reella möjligheter att ändra arbetssätten!

UHÄ är positivt inställd till SÖ:s förslag om förändringar i arbetssättet i grundskolan. Det är angeläget att de förändringarna kan genomföras. Därför måste lärarna få fortbildning och dessutom möjligheter att lokalt planera arbetets uppläggning och innehåll. UHÄ varnar i sammanhanget för faran av en alltför läromedelsstyrd undervisning, och instämmer i förslaget om att centrala läromedel avskaffas. Det måste vara fritt fram för lärarna att välja de läromedel som skall kunna förverkliga de föreslagna arbetssätten.

Kritik mot tillvalssystemet

UHÄ har inget att erinra mot att ekonomi, konst och teknik avskaffas som tillvalsämnen och införs i andra undervisningsämnen eller block.

Däremot kritiserar UHÄ kraftigt det föreslagna tillvalssystemet. Det har en inbyggd svaghet. De elever som är motiverade för teoretiska studier kommer att välja något av språken. Invandrarna kommer att välja fördjupning i hemspråket. Resten kommer att vara mer eller mindre tvingade att välja kommu-

JAN HAKANSSON

ADJUNKTENS NYÅR 1

Adjunkten och hans hustru beslöt sig för att fira nyår utomlands. De hade just genomlidit den affärs-männens jul som varar större delen av december och var trötta på allt kommersiellt.

– Vi reser till Sovjet, sa adjunkten. Där slipper vi det kapitalistiska utbudet av onödighetsartiklar. Dessutom är ju nyår den största högtiden där – näst efter första maj.

Adjunkten hade en klädsam dragning åt det radikala. Han hade visserligen aldrig röstat på kommunistpartiet men han prenumererade på Arbetaren, en syndikalistisk tidning. Solidariteten med de arbetande massorna drev honom till detta; fördelen med denna tidning var dessutom den att den var billig eftersom den bara kom ut en gång i veckan. Vad syndikalism innebar visste inte adjunkten så noga eftersom han aldrig läste tidningen. Det var namnet han fallit för. Han inbillade sig i alla fall att den på ett fördelaktigt sätt balanserade veckobrevet från Rotary som anlände samma dag som Arbetaren.

Adjunkten och hans hustru studerade nu de broschyrer resebyrå hade försett dem med.

– Leningrad ligger bra till, sa adjunkten. Det tar nästan bara en timma med flyg. Det lär ska vara en vacker stad.

– Bor det inte kannibaler där? sa hustrun oroligt. Jag tror att jag har läst det nånstans. I Det Bästa tror jag det var.

– Det var under kriget, sa adjunkten lugnande. När staden var belägrad. Men nu har dom säkert riktig mat. Förresten är sånt där bara dumma rykten.

Avresan skedde från Arlanda i ett av Aeroflots plan. Paret hade packat sina resväskor med det allra nödvändigaste: smoking och lång klänning samt sex par strumpbyxor av nylon och några kartonger tuggummi (att delas ut till förtjänta infödingar). De satte sig intill en av de båda nödutgångarna eftersom de hade läst i tidningen att Aeroflots plan brukade haverera redan på startbanan.

För att lugna passagerarna sände man via högtalarna ovanför sätena ut rysk schlagermusik, något som emellertid inlagade skräck hos både adjunkten och hans hustru.

– Kan ni inte stänga av den där galne kosacken? undrade adjunkten när den fyrkantiga flygvärdinnan passerade.

Det svar han fick var långt och uttrycksfullt och adjunkten fick för första gången erfara att ryssar alltid besvarar frågor – på vilket språk de än ställs – med en flod av inhemska obegripligheter.

Då planet utan missöden kommit i luften serverades en inplastad lätt måltid, precis lika eländig som på Sterling Airways charterplan. Adjunkten var missnöjd. Den omutliga flygvärdinnan vägrade servera honom vodka och i stället för den levande balalajkamusik han tänkt sig få höra skrek den galne kosacken värre än någonsin ur högtalarna.

– Sovjet är ett förbannat land, mumlade han.

– Ålskling, vi befinner oss över Östersjön just nu, sa hans hustru.

På flygterminalen i Leningrad gick tullformalitetserna oväntat smidigt. Sedan adjunkten och hans hustru försäkrat att de ej medförde kontraband som kunde äventyra den socialistiska statens existens (biblar och pornografi) släpptes de genom spärren och slöt sig till det sällskap av svenska nyårsfirare som skulle fraktas till sitt hotell. Den ryska guiden – en liten allvarstygnd flicka som talade perfekt svenska – berättade ingående om sevärheterna utmed vägen och passagerarna hade bara att tro på vad hon sa eftersom fönstren på bussen var helt nerisade och omöjliggjorde alla utblickar. Ute var det -40°C , den värsta kyla som drabbat Leningrad sedan 40-talet.

Hotellet visade sig vara en jättelik grå betongklump. En väl emballerad vaktmästare med buttert utseende slussade in gästerna i en ödslig vestibul. Överallt grå, cementerade väggar och grå betongpelare. Inga soffor, inga bord.

– Det är ta mig fan som på Stockholms Central! utbrast adjunkten.

– Det ska bli skönt att få komma upp på rummet, sa hans hustru.

Men där hade hon fel. En högre makt hade regisserat denna nyårsfestställning så att den skulle bli ett oförgätligt minne för de turistande besökarna på ett helt annat sätt än de tänkt sig. Till att börja med hade denna högre makt sett till att de skulle få en aning om hur kallt man kunde ha det under de ödesdigra 900 dagarna på 40-talet då tyskarna belägrade staden. Dessutom hade den obarmhärtigt nog vridit till kranen på den fjärrvärmeanläggning som skulle hindra kylan att tränga in i lägenheter och hotellrum. Leningrad frös.

– Här är bara sexton grader! utbrast adjunkten huttrande efter att ha kastat en blick på termometern. Han kände på elementet.

– Iskallt!

Han störtade ut i korridoren. Där – i ett lite bås – satt den så kallande nyckelpigan, en av de många gummor som finns utplacerade överallt i Sovjetunionen för att hålla ordning och reda. Denna gumma satt invirad i något som för den häpne adjunkten tedde sig som ett nystan av fjälster, svintarmar som används för korvstopppning. En hemsk vision av den av hustrun antydda kannibalismen fick adjunkten att vackla ett ögonblick men han tog sig samman och tilltalade gumman på engelska.

– Our room is cold, sa han. Very cold! The element is kaputt!

Det var länge sedan adjunkten hade studerat engelska men han ansåg sig ha uttryckt sig klart nog.

Gumman öppnade nu munnen och lät en svärm av obegripligheter undslippa sig. Så reste hon sig och vaggade iväg längs korridoren med sina girlander hängande runt kroppen. Först när de kommit in i rummet insåg adjunkten vad hon tänkte göra.

Ur en ficka fiskade hon upp en klisterburk och började likt Indras dotter klistra fast de tarmliknande skumplastremarna runt fönstret. Adjunktens hustru satt apatisk på sängen, insvept i sin päls, och betraktade skådespelet.

När gumman till slut betraktade sitt verk såg hon belåten ut.

– Warm, sa hon. Sehr warm jetzt! Adjunktens hustru fick tårar i ögonen.

– Kan vi inte muta henne? sa hon. Så att vi får ett nytt rum.

Hon grävde i sin resväska och räckte vädjande fram ett par strumpbyxor mot gumman.

– New room, sa hon. Neues Zimmer. Bitte!

Gumman log tandlöst och höll upp de slanka byxorna som liknade en gelérätta i hennes väldiga nävar. Så fnittrade hon till och försvann ut i korridoren.

Det var det sista de såg av gumman.

På natten sov adjunkten i sin smoking och ett antal ylletröjor. Hans hustru bar sin urringade långa klänning under pälsen och vaknade då och då vid att hon frös.

Följande morgon hade temperaturen i rummet sjunkit till elva grader. Men kallare skulle det bli.

nikation. Detta kan få olyckliga konsekvenser. Det är en av skolans viktigaste uppgifter att öva upp kommunikationsfärdigheten och samtliga elever bör få träning i detta. SÖ:s modell – att lägga alla tillvalsalternativ inom den språkliga sektorn – är i vissa avseenden väl genomtänkt, men kopplar man ihop den med den sociala dimensionen kan det bli följdverkningar som inte är önskvärda. Dessutom verkar ämnet kommunikation profilöst och svagt genomarbetat till innehåll och form. Inte heller ur den synvinkeln vill UHÄ biträda SÖ-förslaget utan instämmer med skolrådet Sixten Marklunds reservation på den punkten.

Tillvalssystemet bör alltså enligt UHÄ omarbetas och då bör man överväga om inte man kan öka den totala tiden för tillvalsämnen. Det bör också vara möjligt att hitta fler öppningar, få ett flexibelt tillvalssystem, som också kan öka engagemanget hos eleverna.

Nedskärning av språkundervisningen oroar

UHÄ menar att matematik och naturvetenskapliga ämnen fått en försvagad ställning i SÖ:s förslag. Detta trots att SÖ en gång fick regeringens uppdrag att förstärka dessa ämnens ställning i grundskolan. Inte heller SÖ-modellen för språkundervisning finner nåd inför UHÄ:s ögon. Många remissinstanser inom UHÄ har understrukit att de fruktar svårigheter för språkundervisningen. Språkprogrammet måste omarbetas och då måste man analysera problemen. UHÄ känner oro för att undervisningstiden successivt minskat för den grundläggande språkundervisningen i den svenska skolan.

När det gäller fortbildning instämmer UHÄ i SÖ:s åsikt att denna tillsammans med FoU-arbetet måste vara ett instrument för att stödja den lokala verksamheten.

Men UHÄ framhåller dessutom att det är synnerligen viktigt med fortbildningsinsatser inom bl a den naturvetenskapliga sektorn. Det gäller låg-, mellanstadie- och högstadielärarna, förskollärare men även högstadielärare. Också de högstadielärare som inte undervisar i naturvetenskapliga ämnen bör få möjlighet till orienteringskurser på detta ämnesområde.

UHÄ understryker vikten av att lärarutbildarna får fortbildning i samband med en kommande reform. Man påtar också behovet av vidareutbildning. Det bör vara möjligt att fylla detta om man samverkar med den nya högskolan. Vidare bör särskilda åtgärder vidtas för t ex när det gäller antagningsbestämmelser så att fler studerande med naturvetenskaplig inriktning kan rekryteras till låg- och mellanstadie-lärlinjerna.